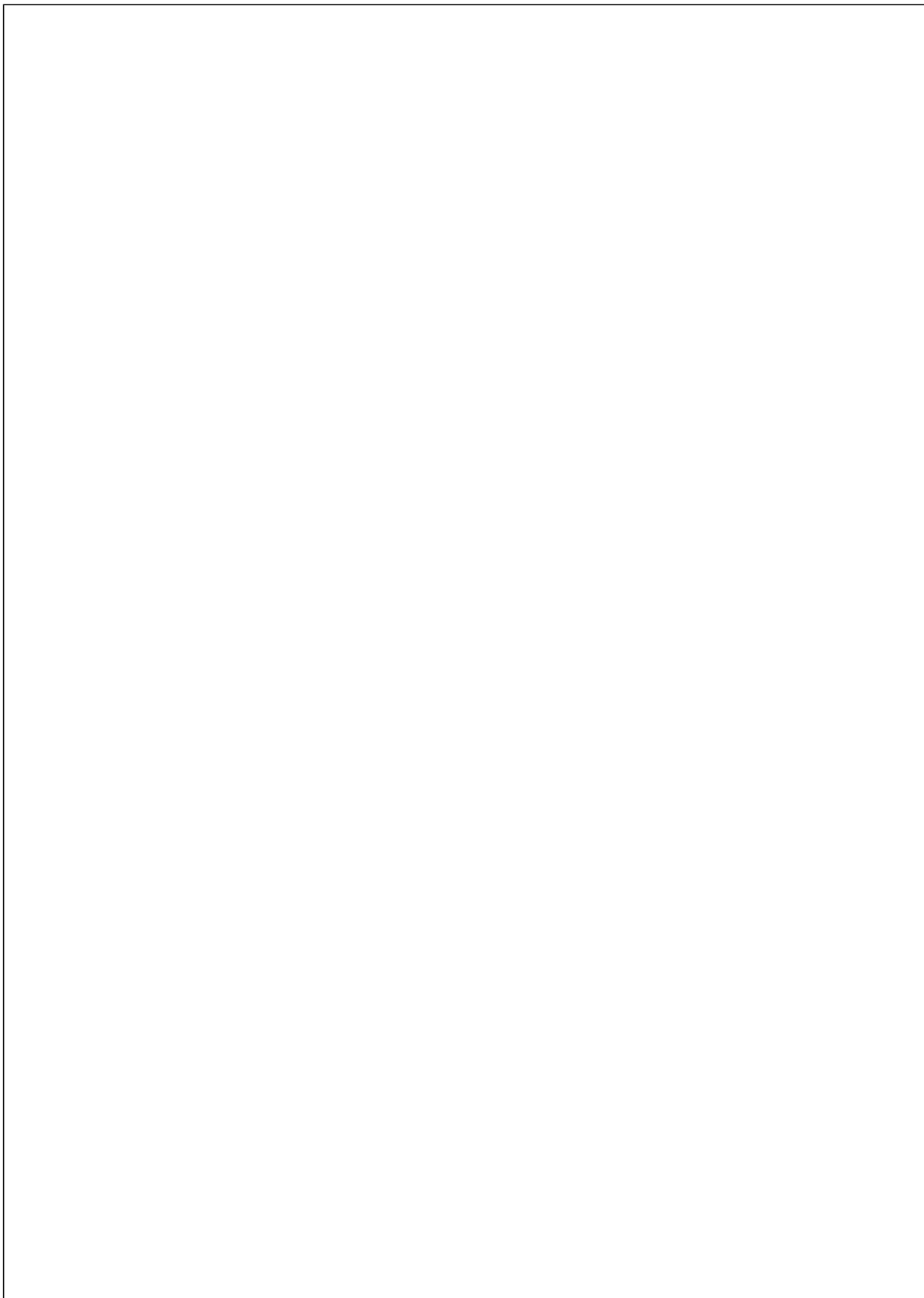

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/182694,Diana-Maksimiuk-Polska-w-latach-II-wojny-swiatowej-oczami-Astrid-Lindgren.html>
27.02.2026, 00:15

Diana Maksimiuk: Polska w latach II wojny światowej oczami Astrid Lindgren

Biedna Polska! Polacy twierdzą, że jeśli Niemcom uda się wziąć Warszawę, to oznacza, że ostatni polski żołnierz zginął – zanotowała we wrześniu 1939 r. słynna Szwedka. Ci którym krewnych zamęczono w niemieckich obozach koncentracyjnych, nie zapomną niczego tylko dlatego, że jest pokój – zauważała w dalszej fazie niszczącej wojny.

01.09.2026

[Kultura Niemcy Okupacja niemiecka Szwecja Wojna obronna 1939](#)

Traf chciał, że moja pierwsza wizyta w Szwecji i oczywiście, obowiązkowo, w Vimmerby – rodzinnym miasteczku Astrid Lindgren – przypadła na hucznie obchodzoną 70. rocznicę wydania książki o Pippi Pończoszance.

Któż nie zna historii o tej przeżabawnej dziewczynce, którą wykreowała szwedzka pisarka? Kto nie słyszał o „Dzieciach z Bullerbyn” czy „Emilu ze Smalandii”? Trudno dziś znaleźć taką osobę. Nazwisko Lindgren tak mocno zapisało się w historii literatury dziecięcej, że nic i nikt nie jest w stanie tego faktu zmienić. Mało kto jednak wie, że zanim słynna Szwedka sięgnęła po pióro i napisała pierwszą książkę dla dzieci, z początkiem II wojny światowej, przelewając przez ponad 6 lat na papier docierające do niej informacje z jej przebiegu, zaczęła tworzyć niezwykle źródło historyczne.

O „Dziennikach z lat wojny 1939-1945”...

„Dziennik wojenny” – bo rzecz jego dotyczy (i tak go nazywała autorka) – zaczęła pisać „żeby zachować ład w pamięci i mieć uporządkowany obraz tego, co się dzieje na świecie i jaki to ma wpływ na nas”.

To przedsięwzięcie Lindgren i jego fragmentaryczne efekty przedstawili już biografowie pisarki. Cała jednak spuścizna z okresu wojennego doczekała się publikacji dopiero kilka lat temu. Ukazała się w maju 2015 r. pod tytułem *Krigsdagböcker 1939-1945* („Dzienniki z lat wojny 1939-1945”). Jej wydanie – w tym momencie – nie było przypadkowe, o czym mogłam się przekonać odwiedzając Centrum Kulturalne *Astrid Lindgren Näs* w Vimmerby. Częścią Centrum, na które składa się m.in. muzeum i biblioteka, jest odrestaurowany dom rodzinny autorki udostępniony zainteresowanym w 2007 r. Tu właśnie latem 2015 r. zwiedziłam nie tylko stałą wystawę poświęconą życiu i twórczości Astrid Lindgren, ale także zapoznałam się z czasową ekspozycją zatytułowaną „*The whole world is on fire*” przygotowaną w związku z wydaniem „Dzienników”, które z kolei rodzina autorki postanowiła upowszechnić w związku z inną 70. rocznicą – zakończenia II wojny światowej. Wystawa i „odkrycie” „Dzienników”, które w Polsce nie były jeszcze znane (pol. wyd. „Nasza Księgarnia” 2016), stanowiły niesamowite, intelektualne doświadczenie. Jak się wówczas dowiedziałam i jak dowiadujemy się z przedmowy do polskiego wydania publikacji:

„Do 2013 roku 17 oprawnych w skórę dzienników było przechowywanych w plecionym koszu na bieliznę pod znanym adresem domowym Astrid Lindgren, Dalagatan 46 w Sztokholmie”.

Opisywanie dramatycznych losów II wojny światowej rozpoczęła 1 września 1939 r. W oparciu o informacje głównie dostarczane przez prasę i radio stworzyła obraz Szwecji i życia codziennego szwedzkiej rodziny w dobie konfliktu międzynarodowego. Każdego roku, kilka razy w miesiącu, przedstawiała wydarzenia wojenne i wielką, światową politykę dołączając do wpisów wycinki prasowe z artykułami, mapami i zdjęciami. Nadto, po roku od wybuchu wojny, cennym źródłem informacji do jej opisu stały się listy wojskowe i prywatne z zagranicy, do których dostęp uzyskiwała w związku z podjęciem pracy w tajnej cenzurze korespondencji. Stąd w „Dziennikach” znaleźć można cytaty stanowiące „wstrząsające świadectwa cywili, których dosięgła wojna”. A „dosięgła” ona przecież i Polaków. Stąd pojawia się pytanie o Polskę w świetle relacji Lindgren.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kultura, Niemcy, Okupacja niemiecka, Wrzesień 1939

Artykuł